

NEW YORK TIMES BESTSELLERITE AUTOR

Catherine Ryan Hyde

Püsi elus!

Romaan

Originaali tiitel:
Catherine Ryan Hyde
Stay
2019

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Kogu raamatut või ükskõik millist osa sellest ei ole lubatud reprodutseerida, paljundada ega levitada ükskõik millisel viisil või milliseks otstarbeks ilma autoriõiguse valdaja kirjaliku loata.

See raamat on ilukirjandus. Nimed, tegelased, asutused, paigad, sündmused ja vahejuhtumid on kas autori kujutlusvõime vili või kasutatakse neid ilukirjanduslikel eesmärkidel. Igasugune sarnasus tõeliste elus olevate või surnud isikutega ja seos tegelike sündmustega on täiesti juhuslik.

Tõlkinud Anne Kull
Toimetanud Evelin Piip
Korrektoori lugenud Elle Raiend
Kaane kujundanud Shasti O'Leary-Soudant

Text copyright © 2019 by Catherine Ryan Hyde, Trustee,
or Successor Trustee, of the Catherine Ryan Hyde Revocable Trust created
under that certain declaration dated September 27, 1999. All rights reserved.
This edition is made possible under a license arrangement originating with
Amazon Publishing, www.apub.com, in collaboration with Synopsis Literary
Agency.

© Tõlge eesti keelde ja eestikeelne väljaanne. Kirjastus ERSEN, 2020.

E09385420
ISBN 978-9949-82-641-4

Kõik kirjastuse ERSEN raamatud ja e-raamatud on saadaval
veebipoest www.ersen.ee

ESIMENE OSA
Tookord

1969. aasta suvi

Esimene peatükk

Murdepäev

Kas see on nii vaid minuga või on kõigi elus niisugune päev nagu see, millest hakkab jutustama? Ma räägin sellistest päevadest, mis toimivad nagu ühenduspunkt kõige vahel, mis toimus enne, ja teie täiesti uue elu vahel pärast seda.

See tunne on umbes selline: kui olin laps, oli mul tavaks end mänguväljakul hoolega liigutada. Poiste värk, arvan ma. Jooksin laudkiige juurde ja hüppasin maad ligi asuvale istmele. Sellele, mis puhkas maapinnal. Seejärel jooksin tasakesi kiige keskele – sellele osale, mis on turvaliselt võllil. Ja kui läksin edasi, jõudsin punkti, kus mu raskus kiige teise poole alla vajutas. Sa tead, et see punkt on olemas, sa aimad seda ette. Aeglustad veidi sammu, teades, et see koht tuleb varsti, ja peagi leiad sa selle. Selles hetkes on tilluke sulnis hirmuviiv, aga sellega saab hakkama. Järgmisena tead sa seda, et sind kukutatakse turvaliselt tagasi maapinnale, ainult et teisele poolele.

Tol päeval juhtus midagi sellist.

Oli 1969. aasta suvi. Ma olin neliteist.

Päev algas kirjaga mu vennalt Roylt. Mina olin alati esimesena postkasti juures ja just sel põhjusel. Niipea kui nägin lennuposti ümbrikku

sõjaväe postiteenistuse saatja aadressiga – venna nimi oli kriitseldatud selle kohale: reamees Leroy Painter –, tundsin rinnus midagi avanevat, vahelduseks oli seal kergus. See oli alati niimoodi.

Viisin kirja majja.

Mu vanemad tülitsetsid jälle.

Ainult et tegelikult... Ma isegi ei tea, miks ma ütlesin „jälle“. See oli peaaegu nagu „ikka veel“. See ei tähenda, nagu oleksid nad sõna otseses mõttes kakskümmend neli tundi päevas ja seitse päeva nädalas kakelnud. Argipäeviti käis mu paps tööl ja vaadakem tööle näkku: kõik peavad magama. Ent oli laupäeva hommik. Nad olid kodus, nad olid ärkvel, seega nad tülitsetsid.

Viisin kirja ülakorrusele oma tupp ja püüdsin seda lugeda.

See algas nii, nagu Roy alustas alati oma kirju mulle: „Hei, semu!“

Ta oli terve elu kutsunud mind Luke'iks, minu sünnist saadik. Aga eelmisel suvel olin otsustanud, et olen Lucas. Mul oli plaan kogu aeg Lucase nimega olla ja ma nõudsin nii kutsumist. Ma arvan, et see oli maailmale märguanne, et olin suureks kasvanud ja tahtsin selle tunnistamist. Ma usun, et Royle oli seda muutust raske teha. Ma ei ütle, et ta ei tahtnud kutsuda mind nii, nagu ma tahtsin – ta polnud sellist tüüpi vend. Ma lihtsalt arvan, et see ei tulnud tal veel üle keele.

Nii et... semu.

Seejärel proovisin ülejäänud kirja lugeda.

Ma olin varemgi temalt tsensori märkidega kirju saanud. Või mida iganes nende kohta öeldakse. Praegu siin seistes nimetaksin seda redigeerimiseks, aga tollal ma sellist sõna ei teadnud. Korra või paar olin saanud temalt kirja paksude mustade juttidega ühe või kahe rea peal, justkui oleks keegi võtnud musta markeri ja kustutanud mõned mu venna hinnalised sõnad mulle koju. Nojah... mitte isegi „justkui“. Nii oligi toimunud.

Aga see kiri viis redigeerimise täiesti uuele tasemele.

Ma ei saanud sellest aru. Ma ei teadnud, mida vend mulle öelda püüdis, sest liiga palju sellest oli must. Kadunud.

Kiri algas kaeblemisega kärbestele ja sääskedele üle, eriti sel ajal, kui ta püüdis süüa. Ja siis keeras jutt tõeliselt tõsisesse suunda.

„Ma tean, et see on üsnagi häiriv,“ teatas kiri, „ja mul on kahju, kui see sind ülearu rusub.“ Must jutt. „Me sõitsime sinna...“ Must jutt. „Need olid meie poisid. Ameeriklased. Ja nende surnukehad olid...“ Pikem must jutt. „... puude otsas, tagurpidi...“

Sealt allapoole oli kiri suuresti nagu must meri.

Otse viimase reani välja. „Sa lihtsalt ei saa mitte näha niisugust asja.“

Mu sisemus kirvendas ja pakitses, kui mõtlesin sellele, mis võis nende mustade juttide all olla. Püüdsin üha uuesti oma peas jutustust kokku panna, aga liiga palju sellest oli puudu. Sõjavägi polnud jätnud mulle piisavalt pusletükke.

Samal ajal tülitseksid mu vanemad allkorrusel ikka veel ja see hakkas mu vaimsele seisundile mõjuma. Äkiline klirin ehmatas mind. Keegi oli visanud millegi purunevaga. Taldriku või vaasiga. Tõenäoliselt mu ema. Isa ei pidanud asju loopima. Tal oli kaalu eelis. Ta oli tugevam.

Silmitsesin kirja pingsamalt. Justkui oleks kogu aeg selles asi olnud: ma lihtsalt ei vaadanud piisavalt keskendunult. Aga seal polnud alles midagi, mida kokku panna.

See tuletas mulle meelde – kuidagi järsku, nii nagu ei tea kust ilmunud uitmõte pähe turgatab – meie surnud perekoera Weaselit. Tema tagumisel jalal oli olnud vähkkasvaja. Loomaarst oli seda kaks korda opereerinud, kuid ei saanud kõike kätte. Lõpuks ütles ta, et ei saa kolmandat operatsiooni teha, sest seal ei ole piisavalt kude, et haav kinni õmmelda. Weaseli lool oli imekombel õnnelik lõpp. Tema keha sai vähist jagu ja me ei tea, kuidas. Nagu nipsust seiskas ta oma immuunsüsteemiga selle neetud kasvaja ja elas edasi, kuni suri rahulikult vanadusse.

Ma ei olnud eriti kindel, et mu vennal Royl on õnnelik saatus. Mitte siis, kui kõik need kuulid ringi lendavad. Paar kuud varem oli ta mulle rääkinud, et üks neist vihises ta kõrvast mööda nii lähedalt, et õhk tekitas kiheluse, mida tal näis võimatu katkestada.

Korraga langetasin kirja, olin jõudnud tülitsemise kära kuulates murdepunkti. Müra oli kogu aeg kohal olnud. Olin selle eemale lükanud. See oli tagasi tulnud. Üha uuesti ja uuesti. Tol hetkel viskas mul üle. Mu kannatus katkes, rahulik olek oli kadunud. Mõistus lülitus

välja. Leidsin, et see on kära, mis takistab mul mõistmast, mida Roy mulle öelda üritab.

Muidugi polnud see nii. Aga see oli pagana ärritav. See oli ka mu noore elu taustmuusika.

Läksin trampides oma toast välja ja kallutasin end trepimademel seistes üle käsipuu ning karjusin nii kõva häälega, kui suutsin, nende peale alla.

„Kuulge!“

Vaikus.

Nähtavale ilmus mu ema nägu, ta vaatas ainiti üles.

„Mis on?“ küsis ta. Ärritunult. „Su isa ja mina püüame ühele asjale lahendust leida.“

Häh! mõtlesin – ja tahtsin öelda: Te ei leia kunagi asjadele lahendust. Kui karjumisega saaks üldse midagi lahendada, siis praeguseks mõistaksite teineteist suurepäraselt.

„Ma ei saa...“ hakkasin ütleva. Aga mõte kaldus rajalt kuhugi kõrvale. „Ma püüan...“

Aga tol hetkel mu viha lahtus. Lihtsalt niisama. Tundsin enesekindluse kadumist. Sest mulle turgatas pähe, et mu ümber võiks olla täielik vaikus ja ma ei teaks ikka, mida Roy tahtis nii väga minuga jagada.

„Mida?“ haugatas ootamisest väsinud ema.

„Ei midagi,“ sõnasin. „Ma lähen Connori juurde.“

Connori ema tuli uksele vastu.

Proua Barnes oli naine, kelle värvid olid täielikult hüljanud. Minu ema kandis erepunaseid seelikuid ja neonkollaseid pluuse, justkui tahaks iseenast rabadada – ja võib-olla kõiki teisi ka – meeldetuletusega, et ta on elus. Connori mamps tahtis kindlasti, et me ta unustaksime. Tema rõivad olid mingit hallikaspruuni värvi, mis ei erinenud eriti tema nahatoonist, mis ei erinenud kuigi palju tema pikkadest juustest, mida ta kandis tagasi kammituna laias hobusesabas. See värv meenutas mulle vanu vaaremast jäänud fotosid, mis olid tehtud ajal, kui kasutati seepiatooni. Ainult et ma arvan tõsimeeli, et seepia oli tugevam värv.

Proua Barnes ei naeratanud kunagi. Ma ei pea silmas, et mitte kunagi elus, sest kuidas sain ma seda teada? Aga minu ees mitte kunagi. Ja ta ei tõstnud eales pilku ega vaadanud mulle silma. Ta näis rääkivat uksematiga, kui ta mind tervitas.

„Lucas.“

Ausalt, mind huvitas, kuidas ta teadis ilma vaatamata.

Ta lausus mu nime nii, nagu oleks see hea, et ma tulin. Aga kui ta rõõmustaski mind nähes, tema nägu ei teadnud sellest.

„Tule sisse!“ ütles ta. „Ma ütlen Connorile, et sa oled siin.“

Järgnesin talle eesmist koridori pidi trepini.

Minust paremal oli seina ääres pikk laud, mis oli kaunistatud männikäbide ja roheliste kuuseokstega täidetud vaagnatega. Sirutasin vaid sekundiks käe, et sõrmega mööda lauda vedada, nagu ma kodus tegin.

Siis tuli mulle meelde, et tolmu siin pole.

Minu majas oli mööblil alati tolmu ja mul oli kinnismõte jätta sellesse oma jälg. Võib-olla oli see osalt viis tõestada, et olin seal olnud. Võib-olla oli see teade mu empsile, et see ei tapa, kui ta võtab aeg-ajalt kätte lapi või sulgedest tolmuharja. Aga Barneside maja oli järjepidevalt puhas.

Mu meeli täitis äkitselt üks pilt. Kõigile pindadele oli midagi kuhjatud, ent see polnud tolmu. See oli nähtamatu. Ja sellega võrreldes paistis tolmu heana. See oli... Tol hetkel ei suutnud ma päriselt seda tabada ja ma pole ikka veel kindel, kas valin õige sõna. Äng? Meeleheide?

Kujutlesin, et võtan kätte mingi laiaili määrimise riista, nagu mõne neist laiadest pahtlibidatest, ja silun inetud hunnikud ühtlaseks. Või teen need ühest kohast paksemaks ja teisest õhemaks. See oli veider kujutluspilt mu peas, aga arvan ka, et see näitas punase tulena, kui tõelisena too negatiivne energia mulle tundus.

Väristasin end korra ja heitsin need mõtted kõrvale. Just siis, kui möödusime elutoast, nägin Connori isa. Ta istus polsterdatud tugi-toolis, pea taha kallutatud. Silmadel oli tal kokku volditud käterätik ja selle peal ümmargune voltis jääkott. Kõik kardinad olid ette tõmmatud. Isegi valgus tolles majas, nii palju, kui seda üldse oli, näis olevat täiesti värvitu.

„Kas ta teab, et sa tuled?“ küsis proua Barnes mind hetkesse tagasi tuues.

„Hm. Ei. Tekkis mõte tulla.“

Ilmselt oleks selles lauses pidanud rohkem sisu olema. Aga ei olnud.

„Connor?“ hõikas proua Barnes, kui me trepist üles ronisime; tema hääl oli kõrge ja kile.

Connor avas oma toa ukse ja pistis pea välja. Ja ma tundsin tohutut kergendust. Justkui oleksin olnud vaenlase liinide taga pikali ja tema oli esimene mees, kes kandis õiget mundrit. Connori nägu leebus, kui ta mind nägi. Ka tema tundis kindlasti kergendust. Aga ma polnud päris kindel, miks. Või ehk ma teadsin, aga lihtsalt mul polnud toona sõnu selle väljendamiseks.

